

свідомості. Іншими словами, аналізувати ті психічні процеси, які відбуваються у свідомості. В дзен-буддизмі такий стан свідомості називається – саторі.

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що свідомість – багатоаспектне явище, яке має ~~Шабанов Михайло Олександрович~~ (свідомості) і вертикальну (свідоме, підсвідоме, позасвідоме і надсвідоме) структури. Даний підхід дозволяє створювати певні моделі для сприйняття оточуючої дійсності, які в свою чергу, не статичні, а змінюються відповідно ступіня розвитку людини, переосмислення нею попереднього досвіду і його узагальнення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бехтерев В. М. Избранные работы по социальной психологии. М., Наука, 1994, - 400 с.
2. Ефремов И. А. Час быка. М., Аст Тегга, 2001.
3. Кон И. С. Открытие «Я» М., Политиздат, 1978. 367 с
4. Кондрашин И. И. Диалектика материи: Систем. подход к основам философии. М. Б. и, 1996, 218 с.
5. Мерфи Дж. Сила вашего подсознания. Изд. 5-е. – Ростов н/Д: изд-во «Феникс», 2004.-352 с.
6. Симонов П. В. Лекции о работе головного мозга. Потребностно-информационная теория высшей нервной деятельности. М.: Наука, 2001. 96с.
7. Спиркин А. Г. Сознание и самосознание. М., Политиздат, 1972 – 303 с.
8. Успенский П. Д. Новая модель Вселенной: Пер. с англ. – СПб: Изд-во Чернышева, 1993, - с.560.
9. Толстой Л. Н. Дневники 1895-1910//Собр. Соч: В 22 т.- М.: Художественная литература. 1985. –Т. 22 – 555 с.
10. Цибра Н. Ф. Самоутверждение личности. Социально – философский анализ. Киев – Одесса, Вища школа, 1989.
11. Чехов А. П. Дневник успеха. Полное собрание сочинений в 30-ти томах. Том 17. Дневники. М., «Наука», 1987.

Шабанов Михайло Олександрович - кандидат політичних наук, старший викладач кафедри політології, Інститут соціальних наук, Одеський національний університет ім. І. І. Мечнікова.

УДК 323:352.001.76(477)

МІСЬКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ РЕЖИМ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ЦИВІЛІЗАЦІЙНИХ ЗМІН

Місто утворює складний конгломерат-вимір соціально-політичних та соціально-економічних тенденцій. Сучасна держава визначає тільки загальні обриси його існування. Структура міського політичного режиму є достатньо складною та багатомірною. Вона визначається співвідношенням істеблішменту міста та опозиційних до нього сил та впливів. Унікальний простір міського політичного режиму створюється шляхом конституювання міської влади, що має або централізований, або дискретний характер. Відносна свобода та автономія суб'єктів політичного та економічного інтересів - виключна прерогатива міста на всіх етапах його становлення та власне у всіх основних варіаціях.

Ключові слова: міський політичний режим, політична влада, еліта, коаліція, легітимність

ГОРОДСКОЙ ПОЛИТИЧЕСКИЙ РЕЖИМ В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННЫХ ЦИВИЛИЗАЦИОННЫХ ИЗМЕНЕНИЙ

Город представляет собой сложный конгломерат-измерение социально-политических и социально-экономических тенденций. Современное государство определяет только общие

очертания его существования. Структура городского политического режима является достаточно сложной и многомерной. Она определяется соотношением истеблишмента города и оппозиционных к нему сил и влияний. Уникальное пространство городского политического режима создается путем конституирования городской власти, которая имеет либо централизованный, либо дискретный характер. Относительная свобода и самостоятельность субъектов политических и экономических интересов является прерогативой города на всех этапах его формирования и фактически во всех вариантах.

Ключевые слова: городской политический режим, политическая власть, элита, коалиция, легитимность, политическая коррупция.

URBAN POLITICAL REGIME IN THE CONTEXT OF CIVILIZATIONAL CHANGE

The city forms a complex conglomerate-measurement of socio-political and socio-economic trends. The modern state only General outlines the limits of his existence. The structure of urban political regime is quite complex and multidimensional. It is determined by the ratio of the establishment of the city and opposition to it forces and influences. The unique urban space of the political regime created by the Constitution of a city government that has either a centralised or a discrete character. The relative freedom and autonomy of the subjects of the political and economic interests is the prerogative of the city at all stages of its formation and in fact in all the main variations.

Key words: urban political regime, political power, elite, coalition, legitimacy, political corruption.

Актуальність наукового дослідження місцевого самоврядування та його політичних особливостей виправдана цілою низкою потреб та тенденцій до децентралізації у сучасній державі. Теорія міських політичних коаліцій (режимів) як поглиблення цього процесу, є дуже поширеним напрямком в політичній науці. Вперше до даної проблематики звернувся американський дослідник К. Стоун у праці «Режимна політика: правління в Атланти», де охарактеризував міський режим як розгалужену систему (спектр) взаємодій, специфічну коаліцію акторів [11]. Найбільш вживаними серед інших теорій є Urban Regime Theory або теорія міських політичних режимів, що розробляється російськими фахівцями В. Г. Ледяєвим і Д. Б. Тевом [5]. На сучасному етапі дослідження міського політичного режиму та всіх тенденцій пов'язаних з його контекстним розвитком, популяризовано відповідно у дослідженнях з проблематики місцевого самоврядування, децентралізації влади, державної регіональної політики і регіонального розвитку, напрямків зміцнення управлінського потенціалу, особливостей адміністративно-територіальної організації.

Місцевий або міський політичний режим представляє собою сукупність акторів, інститутів, ресурсів, стратегій реалізації владної волі на локальному рівні. Це зумовлює специфіку соціально-політичного управління, яке засновано на політичних вподобаннях місцевих еліт. Міський режим є унікальним політичним явищем з власною історією та специфічним шляхом виникнення. Загалом місто утворює складний конгломерат-вимір соціально-політичних та соціально-економічних тенденцій. Воно створює передумови для формування специфічної федерації умовно вільних соціальних спільнот, дієвої реконструкції або навіть руйнування окремих елементів родового устрою. Ця традиція бере початок від античних міст-полісів, де існували умови для адаптації та асиміляції різноманітних інтересів але виникла ідея їх широкої автономії для збереження цілісності соціально-політичної системи. На думку Ф. де Куланжа, викладеній у роботі «Давнє місто. Релігія, закони, інститути Греції та Риму» «місто було не зібранням окремих осіб, а федерацією декількох груп, що виникли до появи міста та продовжували існувати з його заснуванням» «фактично кожен афінянин одночасно був членом чотирьох різних спільнот; він був членом сім'ї, фратрії, тріби та міста» [4, с. 128]. Поліс уявляв собою практично повну тотожність політичної структури, військової організації та громадянського суспільства. У своїй зрілій

формі поліс був досить розгалуженою системою самоорганізації, в якій важливу роль відігравали інститути, наділені правом. Спільні інтереси поліса зливалися з приватними інтересами окремих громадян. Крім того, відкритий характер прийняття політичних рішень зумовлює високу динаміку соціальних трансформацій.

Становленню сучасного типу міського політичного режиму на території середньовічної Європи, в тому числі, сприяло так зване Магдебурзьке право. Магдебурзьке право юридично закріплювало права й волі громадян, а також їхнє право на самоврядування. Крім самостійного управління міста, наділені Магдебурзьким правом, мали податковий і судовий імунітет, право власності на землю, торгівельні пільги, були назавжди звільнені від феодалних повинностей. Магдебурзьке право встановлювало порядок обрання влади, регламентувало функції її носіїв та відповідних організаційних структур та інститутів. Це дозволило значно укріпити позиції міського політичного режиму, модернізувати його, вдосконалити його здатність до самозбереження та відновлення базових інституцій тощо. Зокрема, це стосувалося так званих магістратів як центрів управління та редистрибуції ресурсів та цінностей спільноти.

Отже, відносна свобода та автономія суб'єктів політичного та економічного інтересів - виключна прерогатива міста на всіх етапах його становлення та власне у всіх основних варіаціях - «західній» та «східній». «Західний» варіант політичного режиму міста репрезентує відкритість та постійне зростання індивідуалістських настроїв та цінностей на його теренах. Економічний інститут власності відкриває широкі можливості для демократизації соціально-політичного управління. Важливим є застосування принципу партиципації як способу реалізації зворотного зв'язку муніципальної влади з населенням. Політичний плюралізм і багатопартійність, які передбачають свободу організації і діяльності опозиції, періодичну легальну і легітимну зміну біля керма муніципальної влади представників різних партій і рухів, безперешкодне висловлення думки опозиційних сил з питань міської політики та управління, рішення господарських питань тощо. Політичні рішення завжди альтернативні, законодавча процедура чітка й збалансована, а владні функції є допоміжними. Муніципальна влада фактично має всі характерні ознаки специфічної сервісної служби, спрямованої на задоволення потреби населення у створенні зони комфорту в межах сучасного міста.

«Східний» варіант носить більш корпоративний характер та спрямований на реалізацію інтересів спільноти загалом. Спільною тенденцією є збільшення власне території охоплення політичним режимом та її жорстка структуризація, наявність відповідних рівнів режимного охоплення. Влада персоналізована або зосереджена в руках певного політичного клану, який репрезентує своєю діяльністю «зв'язок» з усіма верствами населення. Влада і народ мисляться як єдине ціле, нероздільне ціле, актуальним стає народ у боротьбі проти потенційних «ворогів». Фактично відсутня політична опозиція. Влада спирається на силу, достатню, щоб у разі необхідності примусити населення до покори. Потестарний феномен влади власності домінує. Тобто представники правлячого клану контролюють всі сфери міського життя. Ресурси міста розподіляються в залежності від отриманих від влади привілеїв. Місто набуває ознак своєрідного володіння істеблшменту. Часто «володіння» набуває ознак спадкового. Такий політичний режим має широкі мобілізаційні можливості. Крім того, існують різноманітні проміжні варіанти організації, що включають характерні ознаки як «західного», так і «східного» типів міських політичних режимів. Гібридні варіанти найбільш стійкі в умовах трансформаційних змін. Більшість місцевих режимів на пострадянських теренах відносяться саме до даного типу [3].

Співвідношення інтеракційних потенціалів відкриває широкі можливості для багаторівневої політичної (владної) системи великого міста. Безумовною платформою для розвитку інтеракційних потенціалів є процес соціальної диференціації передусім у локально-регіональному контексті. Соціальна диференціація відтворює специфічний секторальний поділ міста. Відповідно дане явище відображається на особливостях його політичного режиму. Кожен сектор - фактично уособлює собою соціальну групу. Слід відзначити, що

середній клас відіграє вирішальну роль у формуванні соціально-політичного клімату міста та у співвідношенні «секторів». Середній клас створює передумови для відкритості режиму, є противагою впливу істеблішменту.

Структура міського політичного режиму досить складна та багатовимірною. Першочерговим є зазначення існування урбаністичного та субурбаністичного простору, що охоплює в тому числі всю сукупність взаємозв'язків між окремими індивідами, соціальними групами, істеблішментом тощо [9]. Урбаністичний простір великого міста постійно розширюється, продукуються нові осередки «міського способу життя» з його напруженим і надшвидким ритмом та втратою традиційних підстав суспільного життя, родинних та сусідських зв'язків, розширенням меж політичного режиму міста, створюються передумови для вироблення «міського стилю політичної поведінки» на противагу всім існуючим.

Передусім, для загальної характеристики слід зазначити, що він має декілька базових складових: 1) політичну уніфікуючу (будь-який політичний процес в межах міста набуває характеру специфічної уніфікації, античний поліс політичну уніфікацію фактично відтворював через феномен обов'язкового громадянства, через протиставлення громади поліса та варварської периферії за межами території міста), відбувається широкомасштабний процес деіндивідуалізації; 2) економічну уніфікуючу (необхідність інкорпорації економічних ресурсів в єдиний міський економічний простір як засіб побудови стабільної системи виживання громади) кожен житель міста повинен був знаходити компроміс, корегувати власний економічний інтерес в залежності від наявних потреб міського конгломерату в цілому, потреби є змінними, тому слід враховувати їх динаміку, не виходячи за периметр необхідного рівня споживання для громади міста в цілому; 3) культурну автентичну складову, тобто кожна спільнота в межах єдиного урбаністичного простору зберігає культурні особливості у якості ідентифікаційної характеристики, реалізуються принципи мультикультуралізму; 4) релігійну автентичну складову, що поєднує різні релігійні погляди та інтереси різноманітних конфесій сучасного міста. Однак, даний синтез породжує особливу надбудову світського виміру як відповідь на запит спільноти міста.

Структура міського політичного режиму визначається співвідношенням істеблішменту міста та опозиційних до нього сил та впливів (не виключаючи вплив центральної державної влади). Контекстним є перманентний вплив бізнес-еліти. Передусім мова йде про взаємодію влади міста з місцевими олігархами та представниками так званого середнього бізнесу, що об'єднуються у відповідні організаційні структури громадянського суспільства. Бізнес робить фінансові внески політичним партіям, органам місцевої влади, його здатність фінансувати, його загальна фінансова спроможність визначають наслідки. Політичні внески робляться у вигляді бізнесових трансакцій. Зусиллями сторін формується політичний ринок міста. Спроба монополізувати його призводить до появи «ринку продавця» (або «виробника» політичного продукту), пожвавлення відносин призводить до демократизації та політичного плюралізму, так званого «ринку покупця», посилюються можливості входження політичних акторів ззовні.

Слід підкреслити, що в цілому політичні партії та окремі кандидати краще підтримують інтереси бізнесу, ніж інших соціальних груп (соціальних секторів). Структурна сила бізнес-груп може сприяти як підсилению, так і послабленню соціальні протиріччя та конфлікти на рівні міста. Це відбувається в залежності і відповідності до їх цілей. Звичайною справою є розходження цілей та задач політичної (управлінської) та бізнес еліт. Остання часто має пріоритет у організації тиску на профспілки, власних робітників, спробах дестабілізувати політичний режим заради матеріальної вигоди, зміни управління муніципалітетом тощо.

Тобто, фактично міський політичний режим утворюється як результат співвідношення таких соціальних груп як муніципальна влада, міські бізнес - еліти, актив інститутів громадянського суспільства. Великий вплив мають місцеві політичні партії. Успішний на рівні міського політичного режиму партійний проект може бути затверджений і на рівні країни в цілому. Прикладом тому є поява та власне діяльність спочатку громадської

організації, а згодом політичної партії «Самопоміч» у місті Львів, її вихід на рівень парламентської політичної сили та участь у місцевих виборах 26 жовтня 2015 року. «Політичні симпатії були також на боці новоствореного об'єднання «Самопоміч», яке підтримало відповідно 9, 25 % населення (Закарпаття) та 8, 44 % виборців (Буковина). Причому найвищий показник підтримки ця новостворена політична сила здобула у 68 - ому одномандатному окрузі Закарпатської області - 15, 16 %. В інших п'яти округах цей показник коливається від 7, 09 % (у 72 окрузі) до 8, 49 % (у 73 окрузі)» [10, с. 104]. Відмічено, що фактично «більш полярні результати має ця політична сила на Буковині, де тільки у 201 - ому окрузі за «Самопоміч» віддали свої голоси 15, 65 % виборців, що є найвищим показником по області. У решті округах діапазон підтримки охоплює від 5, 53 % (у 203 окрузі) до 6, 52 % (у 202 окрузі) голосів виборців. Такі результати голосування чернівецького електорату забезпечили «Самопоміч» четверту рейтингову позицію» [10, С. 104 - 105].

Існування міського політичного режиму закономірно обумовлене продукуванням унікального політичного простору у межах урбаністичного, що фактично не має аналогів. Держава лише окреслює загальні межі його відповідного існування. Держава загалом продукує взаємодію центр-периферія, створює сприятливі або несприятливі умови для соціально-політичного розвитку так званої «периферії». Тобто «центр є носієм та ініціатором суспільних перетворень, а провінція є консервативним, стримуючим фактором» [2, с. 25]. Українська практика надає більш широкий спектр для розгляду даної дихотомії, зокрема «західні регіони більш тяжіють до перемін ніж східні. Тому Центр і Захід більш-менш зберігаються за своїм бажанням суспільних перетворень» [2, с. 25]. Слід зазначити, що загалом для столичних міст більш, ніж для провінційних, характерним є плюралізм політичних думок та позицій [2].

Основною проблемою у конституюванні демократичних інститутів в межах міста виявляється подолання патримоніальних зв'язків та «традицій», які детермінують поведінку частини громади або навіть охоплюють її повністю. Слід зважати, що загалом ці тенденції продукують так звану патримоніальну мережу міста. Її існування відмінняє будь-яку демократичну ініціативу центральної державної влади та самої міської спільноти. Патримоніальна мережа може існувати на трьох основних рівнях - місцевому (як платформа політичного режиму міста), регіональному (відтворюючи взаємозв'язки між політичною елітою регіону, бізнесом, кримінальними структурами тощо) та загальнодержавному (власне існування патримоніального політичного режиму, держава розглядається як володіння господаря та його сім'ї, клану тощо)

Слід відмітити, що існують дві основні групи чинників у формуванні патримоніальної мережі - ендогенні та екзогенні. Сукупність ендогенних (внутрішніх) факторів зумовлена соціально-культурними особливостями конкретної спільноти. Наприклад, існування традиції «сильної влади», авторитарного керівника як вправного господаря, що монополізує право на розподіл ресурсів, узурпує дистрибутивну функцію заради «добробуту» та стабільності всієї міської громади. Сукупність екзогенних (зовнішніх) чинників характеризується цивілізаційними змінами та впливом. На ранніх етапах існування суспільства шляхом зовнішніх цивілізаційних впливів створювалися так звані вторинні держави. Носій зовнішнього впливу створює у місті політичний режим, що повністю копіює чужерідну патримоніальну мережу або трансформує власне управління до стану патримоніальної контрольованості. Такий вплив спрямований на побудову системи каналів отримання ресурсів та цінностей. Він часто носить суто економічний зміст але використовує цивілізаційні механізми встановлення контролю та трансформації системи.

Патримоніальна мережа - це перманентно стримуючий демократичні інновації чинник. Існує лише викривлена «демократія» для обраних, так званих «своїх». Патримоніальні мережі проникають у управлінський апарат, підмінюють його цілі, створюючи вигідні умови для «власника». Дублювання влади на рівні держави робить неможливим проведення виборчого процесу через відсутність реальної конкурентної основи. Використовуються командно-адміністративні моделі проведення виборів, створюється

видимість високої явки виборців. Патримоніальна мережа не має конкретних строків власного існування, вона може трансформуватися під впливом тиску зовнішніх чинників та відповідної потреби. Важливо відмітити, що зміни будуть лише поверхневі. Глибинні зміни можливі лише за умови кардинальної реорганізації управлінської системи в конкретному місті, люстрації чиновників муніципалітету, що сприяли розвитку корупційних схем на практиці тощо. Довіра до представників міського управління повинна базуватися на рішенні нагальних потреб мешканців. На сучасному етапі демократизації міських (місцевих) політичних режимів сприяю впровадження інноваційних технологій, зокрема електронного голосування.

Унікальний цивілізаційний поділ українських міст зумовлює їх відповідні розбіжності у існуючих політичних режимах. Важливим залишається і географічний чинник, себто географічне розташування та, наприклад, близькість до моря, що створює умови, перш за все, для економічного розвитку. Історичним прикладами можна вважати давньогрецьке місто-поліс Афіни як колиску демократичного устрою, італійське місто Венеція, де республіканський устрій підкріплювався сприятливим географічним розташуванням та українське місто Одеса, де поєднуються тенденції до економічного, культурного та етнічного плюралізму, що створює сприятливий політичний клімат.

Фактично слід акцентувати на тому, що «міська влада - влада (призначувана або обрана), що діє в межах конкретного міста з врахуванням державних законів ті місцевих актів управління» [7, с. 113].

Унікальний простір міського політичного режиму створюється шляхом конституювання міської влади, що має або централізований, або дискретний характер. Простір формується через взаємодію по-перше, центрів впливу, по-друге, центрів сигніфікації (створення та використання знаків у соціально-політичному просторі), що відповідно переробляють владні інтенції у бажаний інформаційний «продукт», створюють інформаційний фон для будь-якого політичного феномену у ретроспективі, проспективі та, звичайно, перспективі. Такими центрами виступають найбільш впливові ЗМІ. Їх провідна роль зумовлена чітким зв'язком між замовником (елітою міста) та потенційним споживачем (переважаючою більшістю міського населення, що користується знаковою системою та її інформаційним змістом). Міські центри - сигніфікатори забезпечують стабільність протікання політичних процесів. Вони умовно «вирівнюють» розбіжності між окремими соціальними спільнотами, наповнюють необхідним «змістом» дії представників влади. Кожна політична акція таким чином «відтворюється» у інформаційному просторі міста, відповідно інтерпретується. Канали подання інформації знаходяться під контролем держави, місцевих бізнес еліт, громадськості тощо. Саме ці вектори розподілу медіапростору у будь-якому сучасному мегаполісі забезпечують стабільність протікання інформаційних процесів, їх підконтрольність та прогнозованість в умовах конкурентного демократичного середовища..

«Виключна» ідентифікація населення, «громадян» певного міста. Вона виступає платформою для кристалізації політико-культурного базису. Вона безпосередньо впливає на ідеологію кожного окремого мешканця та міської спільноти загалом. Намагання оселитися у мегаполісі, номінально або фактично отримати міське «громадянство» - є реаліями будь-якої сучасної держави. Логіка поповнення міста новими масами «громадян» підтримується абсолютною більшістю сучасних держав. Зацікавленість держави обумовлена намаганням поживити соціально-політичні та соціально-економічні процеси.

Ідентифікація продукується за напрямом дихотомії протиставлення «ми - вони», «ми» - громадяни міста, а умовні «вони», всі хто знаходиться за його реальним периметром, всі, хто намагається отримати «привілеї» міського способу життя, міського life style [6]. Міський житель (громадянин міста) найактивніший електорат. По - перше, він має, що втрачати - статус мешканця мегаполіса та привілеї як наслідок цього положення. По - друге, широка мережа соціальних зв'язків підштовхує до політичної активності, співучасті у захисті власних прав та досягнень на тлі виживання у надконкурентному міському співтоваристві. Політична та економічна конкуренція великого міста породжує перманентні конфлікти як

системне явище. Необхідно вживати весь арсенал політичних заходів для подолання будь-якого конфлікту, який виникає у активному міському співтоваристві.

Слід також зважати на особливості протікання режимних політичних конфліктів в межах сучасних мегаполісів. Режимний конфлікт в межах міста характеризується швидким розгортанням, високою динамікою та інтенсивністю. Перетікання конфлікту відбувається від правового поля до вуличних заворушень. Істеблішмент міста завжди зацікавлений у надшвидкому вирішенні режимних та опозиційних конфліктів через відсутність реальних механізмів перманентного стримання протестного руху в межах міської території. Міське співтовариство фактично уявляє собою надчутливий соціальний організм, який потребує постійної уваги.

Висновки. Вперше до проблематики міських політичних режимів в умовах цивілізаційних змін звернувся американський дослідник К. Стоун у праці «Режимна політика: правління в Атланті», де охарактеризував міський режим як розгалужену систему (спектр) соціально-політичних та соціально-політичних взаємодій. Міський політичний режим представляє собою сукупність акторів, інститутів, ресурсів, стратегій реалізації владної волі та потенціалу на локальному рівні. Місто утворює специфічний конгломеративимір соціально-політичних та соціально-економічних тенденцій (або трендів, якщо тенденції мають загальний характер та широкий ареал розповсюдження в межах всієї держави). Воно створює передумови для формування специфічної федерації умовно вільних соціальних спільнот. Структура міського політичного режиму визначається співвідношенням істеблішменту міста та опозиційних до нього сил та впливів. міський політичний режим утворюється як результат співвідношення таких соціальних груп як муніципальна влада, міські бізнес - еліти, актив інститутів громадянського суспільства. Великий вплив мають місцеві політичні партії. Успішний на рівні міського політичного режиму партійний проект може бути затверджений і на рівні країни в цілому.

Співвідношення інтеракційних потенціалів відкриває широкі можливості для багаторівневої політичної (владної) системи великого міста. Безумовною платформою для розвитку інтеракційних потенціалів є процес соціальної диференціації у локально-регіональному контексті. Соціальна диференціація відтворює специфічний секторальний поділ міста, тобто простір дії режиму та реалізації його базових принципів владного охоплення. Унікальний простір міського політичного режиму створюється шляхом конституювання міської влади, що має або централізований, або дискретний характер.

Патримоніальна мережа міста - це перманентно стримуючий демократичні інновації чинник. Існує лише викривлена «демократія» для обраних, так званих «своїх», представників правлячого політичного або бізнес - клану. Патримоніальні мережі проникають у управлінський апарат, підмінюють його цілі, створюючи вигідні умови для «власника» та його «сім'ї». Муніципалітет міста не має змоги ефективно функціонувати за умови тотального поширення патримоніальних мереж, відповідних соціально-політичних практик, кумівства, непотизму, корупції та політичної корупції. Управління містом трансформується у частину родинного бізнесу. існують дві основні групи чинників у формуванні патримоніальної мережі - ендогенні та екзогенні. Сукупність ендогенних (внутрішніх) факторів зумовлена соціально-культурними особливостями конкретної спільноти. Сукупність екзогенних (зовнішніх) чинників характеризується цивілізаційними змінами та впливом. Політична та економічна конкуренція великого міста породжує перманентні конфлікти як системне явище. Режимний конфлікт в межах міста характеризується швидким розгортанням, високою динамікою та інтенсивністю. Перетікання конфлікту відбувається від правового поля до вуличних зіткнень.

Отже, будь-які дії та зусилля до передачі владних повноважень на місця та взаємодії з міськими політичними режимами повинні бути вкрай зважені центральною владою. Глибинні зміни можливі лише за умови кардинальної реорганізації управлінської системи в конкретному місті, люстрації чиновників муніципалітету, що сприяли розвитку адміністративного ресурсу та притаманних йому корупційних схем на практиці. Загалом,

враховуючи неоднозначні наслідки регіоналізації в європейських країнах, практичні проблеми та ризики децентралізації та конституювання ефективних міських політичних режимів в Україні можуть бути безпосередньо пов'язані зі зростанням тенденцій до активізації політичної боротьби між місцевими політичними елітами, інерцією у подоланні локального рівня у використанні адміністративного ресурсу, радикалізацією політичних об'єднань, які представляють інтереси різноманітних етнічних та релігійних меншин, осередків тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балановський Я. М. Теоретико-методологічний потенціал концепції міських політичних коаліцій (режимів) / Я. М. Балановський // Вісник Дніпропетровського університету. - 2009 - № 9 / 2 - С 268 - 274
2. Катаєв С. Л. Сучасне українське суспільство: Навч. Посібник / С. Л. Катаєв. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 200 с.
3. Кузьмин А. С. Региональные политические режимы в постсоветской России: опыт типологизации / А. С. Кузьмин, Н. Дж. Мелвин, В. Д. Нечаев // Политические исследования. - 2002. С. 142–155.
4. Куланж Ф. де Древний город. Религия, законы, институты Греции и Рима / Пер. с англ. Л. А. Игоревского. - М.: ЗАО Издательство Центрполиграф, 2010. - 414 с.
5. Ледяев В. Г. Эмпирическая социология власти: теория «машин роста» // Власть, государство и элиты в современном обществе / Под ред. А. В. Дуки, В. П. Мохова. Пермь: Пермский государственный университет, 2005. С. 5–23.
6. Микляева А. В. Городская идентичность жителя современного мегаполиса: ресурс личного благополучия или зона повышенного риска / А. В. Микляева, П. В. Румянцева. - 2011, Речь. 160 с.
7. Пустовойт Ю. А. Городской политический режим: история, технология, результаты / Ю. А. Пустовойт, Т. Н. Антудзе // Вестник Алтайского государственного университета. - 2014. - № 4 (84). Т. 2. С. 300 - 303
8. Тев Д. Б. Политэкономический подход в анализе местной власти. К вопросу коалиции правящей в Санкт-Петербурге / Д. Б. Тев // ПОЛИТЭКС: Политическая экспертиза. - 2006. - Том 2. № 2. С. 99-121.
9. Фадеева А. П. Проблемы концептуализации политического процесса на уровне территории / А. П. Фадеева // Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского. - 2013 - № 3 - 1. С. 368 - 372
10. Чебаник В. І. Позачергові парламентські вибори 2014 р. в Закарпатській та Чернівецькій областях: регіональні особливості / В. І. Чебаник // Україна і світ у третьому тисячолітті: політичний, економічний, правовий та культурний виміри: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 13-14 березня 2015 року. У 2 частинах. - Одеса: ДВНЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Міжнародний Вишеградський Фонд, 2015. - Частина І. С. 107 - 110 (0,19 д. ар.)
11. Stone C. N. Regime Politics: Governing Atlanta, 1946–1988. Lawrence: University Press of Kansas, 1989.

Шинкаренко Олена Євгенівна - кандидат соціологічних наук, викладач кафедри соціології Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Б. Хмельницького.

© Шинкаренко Олена Євгенівна

УДК 316.334.3:324

ЕЛЕКТОРАЛЬНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: СУТНІСТЬ, ФУНКЦІЇ, МЕТОДИ

В статті аналізується важлива, актуальна та недостатньо на сьогодні розроблена проблема, що пов'язана із електоральним менеджментом, спрямованим на комплексне та ефективне регулювання процесів підготовки та проведення виборчих кампаній. Розглядаються причини виникнення електорального менеджменту, професіоналізації управління виборчими кампаніями, його специфіка, відмінності від менеджмента взагалі та політичного менеджменту зокрема, основні функції електорального менеджменту. Дається коротка характеристика технологій та методів, що використовуються в електоральному менеджменті, зокрема таких, як політичний піар, іміджмейкінг, брендинг, реклама, технології регулювання політичних конфліктів, створення політичних союзів, мобілізації мас для політичної підтримки.

Ключові слова: електоральний менеджмент, електоральний професіоналізм, методи електорального менеджменту.

ЕЛЕКТРОННЫЙ МЕНЕДЖМЕНТ: СУЩНОСТЬ, ФУНКЦИИ, МЕТОДЫ

В статье анализируется важная, актуальная и недостаточно сегодня разработанная проблема, связанная с электоральным менеджментом, направленным на комплексное и эффективное регулирование процессов подготовки и проведения избирательных кампаний. Рассматриваются причины возникновения электорального менеджмента, профессионализации управления избирательными кампаниями, его специфика, отличия от менеджмента в целом и политического менеджмента в частности, основные функции электорального менеджмента. Дается короткая характеристика технологий и методов, которые используются в электоральном менеджменте, в частности таких, как политические пиар, имиджмейкинг, брендинг, реклама, технологии регулирования политических конфликтов, создания политических союзов, мобилизации масс для политической поддержки.

Ключевые слова: электоральный менеджмент, электоральный профессионализм, методы электорального менеджмента.

ELECTRONIC MENEDGMENT: SENS, FUNCTION, METHODS

The article analyses important and topical today are not enough developed problem associated with electoral management, aimed at comprehensive and effective regulation of the processes of preparation and conduct of election campaigns. Discusses the causes of electoral management, the professionalization of electoral campaigns management, its specificity, differences in General management and political management in particular, the main functions of electoral management. Give a short description of technologies and methods that are used in electoral management, such as political PR, image making, branding, advertising, technology of regulation of political conflicts, create political alliances, mobilize masses for political support.

Keywords: electoral management, electoral professionalism, methods of electoral management.

Постановка проблеми. В останні роки проблематиці соціального, політичного маркетингу приділяється політологами, соціологами, психологами, іншими фахівцями, пов'язаними із вивченням гуманітарних технологій, певна увага. Йдеться про аналіз структури політичного ринку (ринку влади), здобуття та аналіз маркетингової інформації, застосування маркетингових технологій у регулюванні соціальних, політичних та деяких інших проблем [1,2,3,4 та інше]. Певна увага приділяється також і питанням електорального